

„Edinost“

zhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.).

Telefon št. 970.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petlin. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana osmrtine in javne zahvale domači oglašit. itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Ročopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravništvo. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Iz učiteljskih krogov na Goriškem.

(Dopis.)

Članek, priobčen v sobotni številki „Edinosti“ pod zaglavjem „Škandal“, je gotovo vzbudil veliko zgledevanja po deželi. Meni vsaj se je krčilo srce. Trde so bile besede, ki so padle v Vašem listu proti — ne smem reči, našemu stanu, ker to ne bi odgovarjalo resnici, pač pa proti onim, ki danes v deželi goriški predstavljajo naš stan.

Jaz umejem vaše stališče: vi niste mogli drugače. Kar se je zgodilo Vam od strani predsedništva deželnega učiteljskega društva, to je, sojeno se stališča narodnega načela, zlasti pa z ozirom na borbe, ki jih naš narod v Primorju mora ravno sedaj biti za svoj obstanek in svoja najprimitivnejša prava, res škandal. Temu ni možno oporekati. Kajti marsikaj, kar je v normalnih časih dovoljeno v smeri tolerance in popustljivosti — in ne le dovoljeno, ampak celo lepo in plemenito je — ni dovoljeno v viharjih časih; v viharji boja je pogrešek! Istotako ne bi mogel oporekati Vaši trditvi, da je bilo postopanje predsedništva deželnega učiteljskega društva — ako tudi abstrahiramo od ravnokar rečenega — nelepe afronte proti Vašemu listu kakor narodnemu glasilu, torej — netaktno!

Ne zamerjam Vam torej, da ste nastopili tako ostro, saj je bilo to od Vaše strani le dosledno in je odgovarjalo toliko Vašemu programu, kolikor zahtevam položaja, ali prav za prav: narodnega vojnega stanja, v katerem se nahajate.

Ako Vas torej prosim, da mi dovolite malo prostora, ni mi namen, da bi Vam oporekal; tega torej, kar hočem reči, ni nikakor smatrati kakor polemiko. Niti na misel mi ne prihaja, da bi hotel opravičevati postopanje predsedništva deželnega učiteljskega društva goriškega. Meni je drug namen. Pojasniti hočem, kako da se ni čuditi, da so učiteljsku na Goriškem nekako upadle peroti.

Cenjeni gospod urednik! Tudi Vi mi gotovo ne boste oporekali, ako pravim, da v atmosferi bede in pomanjkanja zamirajo ide-

jali! Beda je grozen gost! Kjer se je nastanil on, klonejo duhom tudi najdejalneje narave. In učitelji na Goriškem trpe bedo, resnično bedo. Nočem reči, da trpe telesno lakoto, ali njihov položaj je tak, da ne žive življenja, do kakoršnjega bi imeli vso pravico po svojem poklicu, po svojih žrtvah, po neizmernih uslugah, ki jih pokladajo človeštvu v prid. Rado se govori: učitelji so vzgojevalci naroda, od njih smemo zahtevati, da so oni sami najvzgojnejši značaji, ker drugače ne morejo vzgajati značajev! Narod pa potrebuje značajev.

Sama resnica. A ravno zato, ker je to resnica, ker je poklic učiteljev neizmerno važen, ker ima učitelj tako rekoč bodočnost naroda v rokah, baš zato je poklican činiteljem naroda v dolžnost, da dajo učitelju, kar mu gre! Pred vsem, da mu ustvari tako materialno in moralno položanje, da bo mogel varovati svojo popolno nezavisnost in da bo mogel ohraniti svojo samozavest proti vsakomur. In sedaj roko na srce, gospod urednik, in priznajte mi, da se je mnogo grešilo in zamudilo na škodo učiteljem. Ako narod tako pozablja na svoje vzgojevalce, je-li čudo, da tudi te poslednje mineva nekdanje idealno navdušenje in se mnogokateri udaja tihi resignaciji in postaja apatičen do marsičesa, kar mu je bilo popred svitel ideal. Nočem opravičevati — kamo-li da bi hotel odobravati to — ali reči hočem le, da je umevno, da se je tu pa tam med učitelji začel pojavljati nekak indiferentizem v narodnih stvareh. To pa pravim na ves glas, da bi bilo skrajno krivično, ako bi hoteli grajati le učitelje, a ne bi hoteli videti krivde onih, ki niso hoteli slušati obupnih klicev učiteljskih — težakov na Goriškem! Da, težakov! In to je sramotno za sedanjo dobo.

No, pa tudi jaz ne smem biti krivičen. In krivičen bi bil, ako bi kazal le na krivdo teh narodnih činiteljev in bi preziral, da je tudi neke drugje, izven teh činiteljev, krivcev, in po mojem menenju, še veliko večjih krivcev! Tem krivcem je zapisati po velikem delu na račun, da je učiteljsku jel upadati pogum, da se idealno mišljenje v njem korak za korakom umika ogorčenju in črnemu pesemizmu. E da, gospod urednik, morda je

ni pokrajine v vsej monarhiji, kjer bi učiteljsku na najvišji oblasti v deželi, in pri onem, ki je poklican, da ščiti šolstvo in učiteljsku, našlo tako malo zaslobe, kakor je imela naše učiteljsku na namestništvu v Trstu, oziroma — pri njem! Da je gospod deželni šolski nadzornik malo manje mlačen in bolj zavzet, da je bolj agilen in energičen, da je pripravljen, ako treba, križati sulico tudi z onimi, ki so nad njim, verjemite mi, gospod urednik, da bi bilo drugače z našim šolstvom in našim učiteljskom. Na takem mestu se mož ne bi smel plašiti borbe! On pa se izgovarja rad, da so mu vezane roke! I seveda, ako si jih ne zna ohraniti slobodnih! V Trstu tožite, da bo slovenski učitelj na državnih šolah skoro bela vrana in da bodo te šole skoro zavetišče izključno le nemškimi nacionalcem, prihajajočim gori od severa. Tožite, da je ono malo slovenskih učiteljev, kolikor jih je še, brez zaslobe in brez varstva tudi tedaj, ko se jim gode najhuje krivice. Gotovo je tako. Ali vedite, da tega varstva pogrešamo vsi! Zapuščeni smo od poklicanih činiteljev naroda, zapuščeni od avtonomnih oblasti, brez varstva od strani vrhnega poklicanega predstavitelja na državni oblasti...

Pomislite vse to in potem boste umeli, kako da med goriškim učiteljskom gineva idealizem!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 13. novembra 1900.

Volilno gibanje. Istra. Včeraj je imel odbor italijanskega političnega društva za Istro tu v Trstu svojo sejo, v kateri so se bavili (to se umeje) s predstoječimi volitvami. Po njih besedah letajo gospodje jako visoko se svojimi nadami. Nadejajo se, da zmaga v V. kuriji in da odvajamej dosej danji mandat dr. Laginje. »Istria« govori še razločneje: uverjena je, da bodo odsej 4 Italijani zastopali Istro v državnem zboru! Težko je vedeti, ali so gospodje zares tako korajžni, ker imajo morda zagotovilo od gotove strani, da jim pojde vse na roko, ali pa so podobni onemu, ki je bil po noči v gozdu

kozake. Ti so stali kakor okameneli. Ali le en trenutek.

»Ostrovski je to in njegovi«, je zaklical Mazepa svojim in se zagnal v sovražnike. Kakor hudournik z neba, so kozaki Mazepovi zgrabili Ostrovskega.

Hrabri hetman je kmalu napravil krog sebe prazen prostor. Z veseljem so mlatili in nabadali Mazepovi četo Ostrovskega, ko so videli junaštvo svojega poveljnika. Kar iskre je dajalo železo.

Ali o groza! Začul se je pok. Ostrovski se je zakrohotal na glas in Mazepi je padla sulica iz desne roke. Krogla iz samokresa mu je prodrla dlan desne roke. Kdo ga je ranil? Slišali so vsi v bližini in videli. Nihče drugi, nego izdajica Ostrovski ga je hotel pogubiti. Ali hrabri junak se ni zmenil za rano. Z levo je popadel oestro sabljo in mlatil po izdajalskih glavah. Ko so Mazepovi videli to, niso hoteli zaostati za svojim poveljnikom ni za korak. Kakor mogočna vihra so razsajali med izdajalci. Ali njih število se je krčilo vedno bolj. Le petnajst junakov še se je borilo okoli ranjenega poveljnika. Tu se je približala nepričakovano pomoč. Junaški Davlja je slišal krik in šum na potu. Ustavil se je z vro četo. Ko je zapazil, da prihaja šum in vrvenje od gozda sem, se je vrnil hitro.

V skrajni sili je došel Davlja s pešico junakov na bojišče. Komaj so se branili Mazepovi boritelji proti premoči.

in je glasno peval, da si je preganjal — strah! Ali že to, da govore kakor o svojem svetem pravu, da gredo iz Istre — iz dežele z 2/3 slovanskega prebivalstva — štirje Italijani na Dunaj in le en Slovan, že to dejstvo, pravimo, kaže kako objestni in imperitentni so ti ljudje v svojih zahtevah in kako abnormalne so tukajšnje razmere!

Koroško. V nedeljo so imeli v Celovcu svoj nemški Volkstag. Bivši poslanec Lemisch je tožil o preveliki popustljivosti sedanje vlade nasproti — Čehom! Ali se ne pravi to, kakor bi kdo krvavo ironijo kar iz škafa izlival? Refren je bil seveda navadni: bolje ne bo, dokler ne bodo Nemci gospodarili!

Na adresu Ebenhocha in družbe!

S temi politiki se bavi tudi zadnja praška »Politik« ter prihaja do sličnih zaključkov kakor mi: nemški konservativci naj le gredo, kamor jih vleče njih nemško srce!

Praški list omenja nekega sestanka, ki je bil te dni na Dunaju med znanimi podajči nemških liberalcev v poljskem kolu, Rutowski in družba, in nemškim kolovodjem Mengerjem. Potem pa izjavlja o zadnjem govoru dra. Ebenhocha, v katerem se je mož v jezikovnem pogledu postavil na stran nemških obstrukcionistov:

»Ako je dr. Ebenhoch s tem izrazil namene svojih somišljenikov, potem nam je podal dejstvo, katero treba na češki strani vsprejeti sine ira et studio. V novejši čas so se pogosto oglašali glasovi za vzpostavljeno prejšnje desnice. Ta projekt ima gotovo mnogo vabljivega na sebi. Ali pa ne bi hitro zopet začela tista omahovanja, čim bi bil ustanovljen izvrševalni odbor avtonomistiških strank? Ali bi bilo od nove tvorbe pričakovati krepkejšega spolnjevanja programatiškega namena nje obstanka, nego od stare večine, ki je storila toli neslaven konec in ki na vse zadnje za vse samozatajevanje ni imela drugega nego nevhvaležnost?! Ako naj bi prejšnja desnica zopet oživela, ne da bi dobili garancij, da nekateri ne posamični deli ne bodo samo sprejemajoči, ampak tudi dajajoči, potem ne bi češki poslanci, ki pridejo v zbornico kakor najmočnejša stranka in zastopniki jednega celega naroda, imeli nobe-

Zdaj so zagnali Davlja in njegovi kozaki grozen vrišč. Zgrabili so Ostrovskega in bili po sovražniku. Nepričakovano sovražnik je osupnil kozake Ostrovskega. Bili so kakor v zarez. Od spredaj sovražnik neupogljiv, od zadaj pa sveži vojaki.

Polastila sta se jih strah in groza. Spustili so se v tek proti vasi. Ostrovski pred vsemi naprej. Davlja bi tekel kaj rad za njim, a ko je videl, da je njegov hetman ranjen, skočil mu je na pomoč. Obvezal mu je rano in ustavil kri. Hetman je šel na tla in se naslonil na hrast. Bil je ves upehan in onemogel zaradi premnogo otekale krvi.

»Davlja!« je zaklical junaškemu mladenci.

»Kaj zapoveduješ, hetman?«

»Idi tja doli ob potok in pripelji sem le dva konja. Jednega za-me, drugega za-te!«

»Ali saj te bom lahko podpiral na potu domov.«

»Ne več domov, Davlja. Grenke te ure mi ostanejo v spominu za vedno. Hotel sem rešiti Ukrajino, dati jej slobodo, — a ona je noče, je tožil hetman.

»Da ga Bog ubije, tega Ostrovskega! On je tega kriv«, je vskliknil Davlja in zgrabil krčevito za sulico.

»Kam pa si namenjen?« je vprašal nadalje Davlja hetmana.

»K donskim kozakom. Tja hočem iti poskusati svojo srečo. Ti me boš spremljal, kaj ne, Davlja?« (Pride še.)

PODLISTEK

„Mazepa“

Povest iz začetka 18. stoletja. — (Spisal Ledenovski.)

V malo minutah so bili vsi zopet tu. Drugim kozakom je ostalo vse skrito, kar so počeli Mazepovi zvesti sobojevniki. Od teh je prišel namreč vsaki po drugi poti na dom hetmanov. Vsi so jo mahuli sedaj v bližnji gozd, oboroženi od pet do glave.

Bila je že tema in nebo oblačno, ko so Mazepa in njegovi zvesti korakali v gozd. Pač niso zapazili, da jim sledi od daleč temna postava, ki se je pripognila zdaj pa zdaj, da je ne bi kdo zapazil. Ta neznanec jim je sledil do gozda, vedno v primerni daljavi. Tu so kozaki postali in nekateri so se celo vlegli na tla, da se odpočijejo. Ko je neznanec zapazil to in videl, kako se je hetman naslonil na drevo ter poskušal orožje, se je obrnil in brzo korakal proti vasi. Tu je potolkel na vrata Ostrovskega in zaklical noter.

»Kdo je?« se je začul glas od znotraj.

»Jaz sem, Žiga.«

Takoj se je odmaknil zapah in na plano je stopil Ostrovski.

Žiga mu je povedal, kar je videl. Ostrovskemu ni bilo prav. Ljubše bi mu bilo, da bi iznenadil Mazepo. Kdo pa je izdal vso stvar? Vedel je dobro, da sedaj pojde vse bolj trdo, ko zna Mazepa za njegov naklep.

Druzega vzroka pač ni mogel imeti Mazepa, da se je poskril v gozdu.

Ugibal je, ali hoče napasti Mazepo v gozdu ali ne. Mazepa je imel težko roko. To je vedel Ostrovski dobro. Med tem so se začeli zbirati kozaki okoli hiše Ostrovskega. Bilo je okoli dvesto dobro oboroženih mož.

Ostrovski jim je razodel vse, kar mu je bil povedal Žiga. Ob enem jim je dajal poguma, naj se nič ne boje, če tudi ne morejo iznenaditi Mazepo. Nekateri so prigovarjali, češ, da bo trda. No, Ostrovski jih je ozmerjal, kako naj bi se dvesto mož balo tridesetih?! Hočeš, nočeš, se morali nezadovoljneži udati in tjo mahnuti z Ostrovskim proti gozdu.

Sklenili so obkoliti gozd. Saj jih je bilo dosti. Res so se blizu polnoči bližale gozdiču lahne sence od vseh strani. Tega se pač ni nadejal Mazepa. Ali stal je vendar pripravljen za boj. Čakal je namreč, kedaj da napade Ostrovski njegovo hišo.

Bila je tema kakor v jami. Nič ni zapazil Mazepa sence, ki so se bližale od daleč sem po ravnini proti gozdu. Odposlal je bil nekaj časa poprej Davljo z desetimi možmi na južno stran, da bi v ugodnem trenutku zgrabil kozake Ostrovskega od tiste strani.

Vse je bilo mirno okoli gozdiča. Niti listje na drevju se ni ganilo.

Kar so Ostrovski in njegovi ljudje zaglali grozen krik in se vrgli na Mazepove

nega vzroka, da bi se izpostavljali za reaktiviranje prejšnje večine. Marveč bo odgovarjalo češkemu interesu, da puste, naj se stvari razvijajo na ono drugo stran. Še jednega dokaza treba, da se brez ali proti češkemu narodu ne da več vladati. Ta dokaz treba še doprinesiti. Čim prej, tem bolje. Bilo je časov, ko so nemški liberalci jedini vladali v Avstriji in so češki narod tlačili na grozovit način. Vspeli pa je bil: ojačenje Čehov in oslavljenost Nemcev. Bilo je časov, ko je kruta pest centralistiškega absolutizma z reakcionarno primesjo težko ležala na naši narodnosti. A tudi to je le pomnoževalo nje odporno silo. No, sedaj treba podati še dokaz, da tudi liberalni in konservativni Nemci skupaj, na kratko: vse nemške stranke, naj nosijo ta ali oni program, v jedni skupnosti, tudi niso v stanu vzdrževati Avstrije z »nemškim označjem« in vzkratiti veljavo Slovanov. To bo zadnji dokaz, katerega treba doprinesiti, da je za vedno pri kraju z nemško nadvladavo v Avstriji. Ako torej dr. Ebenhoeh nastopa kakor gonilni element, da priklješče še to zadnjo fazo hegemonijskega zahtevanja nemškega, potem odgovarja le češkim namenom. Naj se le zgodi, čemur se ni možno izogniti: Nemci vseh vrst naj se združijo v jednom taboru, da vidimo, kako se bodo stvari razvijale dalje! Poljaki izjavljajo že danes, da ne bodo dajali ročaja k sekiri, ki naj bi posekala pravo Nemcevo v Avstriji. Čim so pa Nemci enkrat vsi skupaj, potem mora postati jasno, da-li imajo toliko moči, da bi državi dajali svoje označje? Ako je nimajo, potem se bodo morale izvajati posledice in se bodo morali rešiti tradicije, da je Avstrijo ohraniti kakor nemško državo. Potem pride spoznanje, da so tudi Slovani del skupnosti, ki hočejo, da se jih pošteva v neprikrajšani meri. Potem se le se prerijemo do resničnega avstrijskega zistema. Ta proces je neizogiben; ne bi bilo svetovati torej, da bi ovirali one, ki ga hočejo pospeševati. Iz tega pa izhaja češkim politikom pouk, da jim je nasproti vsem kombinacijam vstrajati pri taktiki: »Mi moremo čakati«. Veter se mora slednjič zasukati na naša jadra.

Gospoda Ebenhoeh in družba naj vzamejo na znanje izjavo v praškem listu. Jasna je dovolj. Nikdo jih ne bo oviral na potu v vsenemške sature. Celó potrebno je, da storé to pot, da enkrat temeljito izgine iluzija, kakor da so nemški konservativci kedaj podpirali pravo Slovanov, in da dobimo dokaz, da so, dokler so formalno vztrajali na naši strani, bolj služili nemškemu interesom, nego bodo mogli v nemški gemeinbürgschaft. To bo jako zdrav pouk nemški javnosti — Slovanom pa tudi! Torej: srečno pot, gospoda Ebenhoeh in družba!

Uboga Dalmacija! Povodom nesrečnega rešenja železniškega vprašanja piše »Narodni list«: Dalmacija je tako zapostavljena v vsakem pogledu, kakor nobena druga dežela v monarhiji. Naš glavni pridelek, vino, je žrtvovan ptujcem. Mej tem, ko morajo dalmatinski ribiči plačevati težke davke, dovoljujejo ptujim ribičem, ki ne plačujejo nikakih davkov, da plenijo naše morje.

Pod turškim vladarstvom je bil med Bosno in Dalmacijo živahen trgovinski promet; sedaj, ko je Bosna z nami pod jedno streho, se je ta promet zaježil. Vsled gospodarske bede so prisiljeni tosoči prebivalstva Dalmacije, da si v tujini iščejo zasluzka. Ali tudi tam jih zasleduje splošno zapostavljanje. Dočim silijo Kitaj z oboroženo roko, naj odpre svoja vrata evropski trgovini, ne pušča Anglija več dalmatinskih delavcev v Novo Zelandijo, ne da bi kdo protestiral proti temu. Ne puščajjo nas živeti, ni doma, ni kje drugje! Če smo komu v nadlego, pa naj nas vsaj prepuste naši usodi, kajti res sili smo ze tega, da vedno igramo ulogo pastorko.

Tržaške vesti.

Kje smo? Minolo soboto je šel nekdo po »skali santi« v Trst. Nesel je seboj nekaj žganja. Da plača užitnino, podal se je v finančni urad ob užitinski črti. Ubogi mož pa se je tako — spozabil, da je najprej prosil, a pozneje zahteval slovensko pobotnico. Da ni storil tega nikdar! Taka »držnost« je seveda razvnela poslušnega uradnika — zručečo brado, tako, da je naš človek jako slabo naletel. Mož v uradni obleki in z rudečo brado ga je začel zmirljati z raznimi naslovi a la »šempio«. In vskliknil je, seveda v laškem jeziku: »Mari hočete, da ravno za vas naročimo tiskovine v jeziku — sužnjem?!«

(ščavi). A ker naš človek vendar ni hotel molče pogoltniti takih uradniških uljudnosti, marveč je protestiral, da pokaže možu z rudečo brado, da vendar nismo sužnji, mu je veliki gospod zagrozil — z zaporom!

Sedaj pa recite, da-li ni opravičeno vprašanje: kje smo? Svet misli, slavna vlada zatija v jednomer in tudi mi sami smo si večasih domisljali, da živimo v ustavni, slobodni, moderni državi, ali taki dogodki nam pričajo, da inna ta država še danes organov, ki se svojim postopanjem spominjajo na tiste čase, ko ni bilo v Avstriji ni ustave, ni slobode, ni modernih institucij, ampak je bila za p. n. državljane na slavnih oblastih pripravljena le klop, s primerno, k tisti klopi spadajočo — palico! Ali ljudje a la mož z rudečo brado naj si zapomnijo, da so se tekom časov v narodih nekam čudno zasukali pojmi o potrebi in opravičenosti nekdanjih kloparskih in paličarskih insignij državne avtoritete, ter hočejo isti namesto klopi — svoje pravo in svojo svobodo, — a namesto palice — primerno in dostojno postopanje od strani p. n. gospodov državnih uradnikov!! Zlasti pa naj si izvestni gg. uradniki zapomnijo, da so prišli taki časi, da se v vsaki debel hlood zabija debela zagvozda!

Odmevi po izletu v Ljubljano. Pišejo nam: Dovolite mi, ne morem drugače. Vem, da ste okupirani od volilnega gibanja. Vendar vas prosim kajti v moji duši vibrirajo še vedno prekrasni utisi, ki sem jih prejel na za dan našega nepozabnega izleta v Ljubljano. Pozno je že sicer nekoliko; ali nič ne dene. Celó koristno je, da se taki spomini, ki vspodbujajo duha, oživljajo čim pogosteje.

Da, v resnici krasno je bilo onega dne. Bil sem že na mnogih slavnostih, (tudi v Ljubljani), ali tako pristnega veselja nisem še nikoli pred vžil, kakor onega dne tam v naši lepi slovenski metropoli. Veličastni pozdrav na kolodvoru, spreved po okrašenem mestu, pogoščenje v »Narodnem domu«, bogati in prelepo urejeni muzej, umetniška razstava, živahno vrvenje tržaških gostov po ulicah, gostilnah, kavarnah itd., izlet na Drenikov vrh in na Rožnik, vse, vse je bilo lepo, a nad vse nas je presenetila predstava v gledališču. To nam je bil užitek, katerega ne pozabimo nikdar. Pričakovali smo res nekaj, a toliko v resnici ne! Pa ne in ne sramujem se, ako rečem: jokali smo, jokali, ali jokali smo od veselja in navdušenja, ker glasba, petje, zgodovinske reminiscenice, vse je bilo naše in to je šlo iz sree v sree.

Koga bi ne ganili divni, sree pretresujoči operni prizori: sanje Jelene, hčere Zrinjskega in nje smrt v podzemski votlini; tužno slovo Zrinjskega od svoje žene (v krasnem dvospjevu); prišega Zrinjskega in njegova poveljnikov: Vse za domovino!; in poslednje besede, ki jih je Zrinjski izražal nekako preokrovaje, ko namreč ni bilo več upanja na zmago nad turško silo in je isti v duhu že videl svojo in svojih ljubljenih podložnih smrt: »Sad ee Zrinjski prominent, a rodu sunce sinut!«

Oglasile so se v daljavi turške bojne trombe, zaoril je oni veličastni, po vsem Slovenskem dobro poznani: »Uboj, u boj!« in v hipu smo imeli pred očmi živo sliko: naš skok krvoločnih Turkov na grad v Sigetu in njegova razpad.

Zagrinjalo je padalo, a po gledališču je gromelo in gromelo in ta grom, ta vsklik prihajal je iz naših slovenskih prsi in radostno presenečenih src. Videli in doživeli smo več, nego-li smo se nadejali.

Da, da, gospod urednik, tudi jaz sem že marsikaj videl, bil sem na veselicah, slavnostih in gledališčih, ter videl to in ono, ali tako navdušen in zadovoljen nisem bil še nikoli kakor v trenutkih, ko sem zapuščal slovensko gledališče v Ljubljani, po predstavi opere »Zrinjski« na dan izleta Tržačanov v Ljubljano. —

Tem mučneje, tem trpkeje nam je bilo, da nas je v tem navdušenju, v tem, rekel bi prazničnem čustvovanju motil v zadnjem hipu nemškutarski predrzaš na kolodvoru!! Ta predrznost nam še danes greni spomine.

Ko smo namreč došli na kolodvor, naznanilo se nam je, da ima vlak 45 minut zamude. Vstopili smo v »buffet«, da se v družbi nekaterih naših ljubljanskih prijateljev in znancev pred odhodom še nekoliko povese limo. Ali kako smo bili iznenadjeni: na naše dostojno slovensko vprašanje obračalo se nam je hrbet in le po dolgem čakanju smo dobili kaj, sedaj ta, sedaj oni — ako se je posili poslužil nemščine, ker drugače bi menda lahko še danes tam čakal in čakal.

Prišel je čas, ko se je bilo treba odpraviti in plačati; ali tudi sedaj nismo bili uslišani, pač pa smo dobro (in menda še pre-dobro) umeli, da nam je ta nemškutarski drzneš računil vsako reč trikrat več, nego bi imel računati, na kar pa smo reagirali, ali nemškutarski oholež je bil toli drzen, da nam je na naše slovenske prigovore — čuje! — kazal »fige« pod nos!

Komu bi ne vskipela mera potrpežljivosti na tako drzno vedenje in izzivanje na naših tleh? Se ve, mož jih je slisal, kar mu je šlo in bo menda pomnil oni večer. Vesel naj bo, da je na svetu paragrafov kazenskega zakonika, sicer bil — občutil nekaj drugega.

Domačini, ki so bili z nami v družbi, so nam zatrčili, da tako postopanje v kolodvorski restavraciji v Ljubljani ni nič novega in rekli so nam, naj se pritožimo! No, mi menimo, da več, nego vse naše pritožbe, bi izdala odločna reakcija vseh poklicanih slovenskih činiteljev proti takemu zasmehovanju naše narodnosti na slovenskih tleh.

No, vzlic temu intermezzu na kolodvoru hranimo spomin na ure, preživele v slovenski metropoli, mej nadražjimi spomini, ki ostajajo neizbrisni v duši človeka. A spomin na oni dan nam je drag še posebno zato, ker smo videli ob vsakem koraku dokaz, da se narod naš razvija in da napreduje kulturno!

Heros.

Prvi nastop burje ni slab. V nedeljo večer je začela dajati predstave ter koncerta neutrudno že drugi dan. To vam je petje, žvižganje, stokanje, ihtenje v vseh glasbenih vrstah, od najmočnejšega basa do prevrženega falzeta. Vrvi na jadrenicah, žice brzojava in telefona so jej pripravne Eolove harfe. Naše uredništvo včeraj delj časa ni moglo rabiti telefona, ker mu je burja zmešala račune, pravzaprav telefonske žice. Kako čisto vam pometa ulice! Kaj je proti tej marljivi dekli umetni sistem »Koprophore«, ne glede na to, da poslednji stane tisočake, burja pa niti vinarja ne! Seveda, nekoliko indirektnih davkov jej že tudi moramo plačevati. Če koga malce nenežno nasloni na zid terga preveč pošegeta, kjer ga ni srbelo, čega vrže na tla in mu spravi v nered dobro urejene kosti na roki ali na nogi, da jih je treba dati urediti na rešilni postaji, če odnese kak klobuk ali pa celo — lasuljo v kanal, to so sami taki mali davki. Tudi naporno delo, ki ga imajo mornarji o utrjanju bark in parnikov, je prištevati semkaj in zgubo časa, če parnik, kakor včeraj »Gargano« ves dan ne more v luko. Pa za vse to nas bogato odškoduje s secesijonistično godbo in secesijonističnimi slikami — v katerih nam kaže ljudi boreče se žnjo in čuvajoče svoje suknje, krila, klobuke, naočnike itd. O takih prilikah se še le vidi, da sta dve roki skoro premalo proti burji, kakor dandanes čisto tudi v svrhu, sluziti si dragi kruh. Nič preveč ne zamerimo burji niti tega, da nam meče pesek v oči. Saj smo temu že vajeni od raznih strani, n. pr. od avstrijskega parlamenta in raznih mogočnih gospodov.

V proslavo Prešerna. Na drugem mestu poročamo, kako hočejo v Ljubljani proslaviti spomin Prešerna:

Dragi rodoljubi in rodoljubke! Tudi mi ne smemo držati križem rok! Pričnimo živahno akcijo v proslavo Prešerna v Trstu. Čas je skrajšen in ne smemo se več obotavljati. Nihče naj ne ostane nedelaven, vsak naj poskuša, da po svoje pomaga na prireditve Prešernove slavnosti, ki bodi vredna največjega Slovenca, pesnika Prešerna! »Edinost« je drage volje na razpolago za eventualne tozadavne nasvete ter vsakršna naznanila in poročila. Na delo torej!

Nizdolu gremo! Trideset let je načeloval mož tukajšnjemu društvu »Societa Operaia triestina«. Trideset let — dolga doba! V vsej tej dolgi dobi je bilo društvo njegova domena in — njegove stranke. Če je stranka potrebovala »ulice«, društvo je bilo vedno na razpolago! Ako so potrebovali dokaza, da je »narod« za njimi, mogli so vsikdar računati na to društvo; le-to je vsikdar storilo svojo dolžnost. Svoje najlepše javne demonstracije sta gospod — mestni svetovalec Edgardo Raseovich in njegova stranka imela zahvaliti rečenemu društvu. To društvo jima je vsikdar spletalo vence popularnosti. In sedaj je vsemu konec. V nedeljo na obnem zboru se je društvo otreslo gospoda Raseovicha in menda njegove stranke tudi. Niti toliko usmiljenja ni imel občni zbor, da bi bil hotel izreči formalno zahvalo za tridesetletno delovanje, da bi bil poskrbel vsaj za dostojen — pogreb. To je značilno, da, je

znak propadanja. Dolgo, predolgo so gospodje tudi humanitarne institucije uprežali v voz svoje — politike. Toliko časa so gospoda obešali bremena na vrvi svoje popularnosti, da se je slednjič vrv — utrgala. Kdo jo skrpa zopet?! Sic transit....! Tudi nam Slovincem je to v tolažbo, ker vzbuja v nas nado, da se tudi vrv, ki jo gospoda nam ovijajo okolo vratu, utrže prej ali slej...

Iz hiše roditeljev je pobegnil Henrik Jirička, sedlarski učenec na Dunaju ter je prišel peš v Trst. Včeraj popoldne je prišel sam na inspektorat na kolodvoru južno železnice ter pripovedoval romantično povest o nekem gospodu, ki ga je baje zvalil v kočijo ter peljal blizu do Miramara; tam da se je voz prevrnil ter je on zamogel zbežati. Oficijalu Sehablu se je pripovedka zdelo neverjetna ter je začel mladeniča ostro izpraševati. O tem je prišla na dan vsa zgodovina mladega Robinzona, ki je bil poln hvale za naše kmete, ker so mu dajali povsod ne le prenočišče, ampak tudi dobro večerjo, le denarja nič. Sedaj čaka podjetni sedlar v ulici Tigor, da ga vrnejo roditeljem.

Z naših sodišč. Na tuk. deželnem sodišču so bili včeraj obsojeni: 26-letni dninar Karol Brun iz Trsta zaradi zločina javnega nasilstva, ker se je o priliki aretiranja ustavljal redarju, v pet mesecev poostrene težke ječe; 18-letni trg. agent Anton Matijević iz Sapljeta zaradi tatvine zlate ure in prstana v štiri mesecev poostrene težke ječe; 25-letni zidar Anton Bučar zaradi razgrajanja v 14 dni zopora.

Pregnani tatje. V nedeljo po noči so nezvani tatovi ulomili v pisarno tvrdke Ralli na trgu Skorklja št. 5 ter so razbili neko omaro, ki je bila okovana z železom. Menda so mislili, da je tam shranjen kak zaklad. Ker niso našli denarja, so zopet odšli, odkoder so bili prišli. Mogoče pa je tudi, da jih je prepočil kak ropot, kajti vse ostalo pohištvo so pustili na miru.

Ubogel kaznjene aretiran. V nedeljo po noči so aretirali tukaj zaradi razgrajanja 28-letnega Frana Noča. O zaslišanju se je pokazalo, da je isti pred petimi leti zbežal iz kaznilnice v Ljubljani, kjer je bil zaprt zaradi ponarejanja denarja. No, sedaj bo moral nazaj v Ljubljano.

Požar je nastal sinoči ob 8. uri v trgovini s kolonijalnimi blagom Hermana Macerate na Lesnem trgu št. 10, ter je ogenj uničil nekoliko vreč moke, fižola, zalogo žveplenk itd. Gasilec so pogasili ogenj čez dobro uro. Škoda znaša okolo 2000 K ter je pokrita po zavarovanju.

Okrajna bolniška blagajna. Tekom prošlega tedna je bilo prijavljenih 402 slučajev bolezni, 368 oseb je proglašanih zdravimi, 844 jih je ostalo v zdravljenju, med poslednjimi 144 takih, ki so ponesrečili na delu. V 185 slučajih so se bolniki pregrešili proti naredbam zdravnikov. Na podporah se je izplačalo tekom tedna 10.363,24 kron.

Dražbe premičnin. V sredo, dne 14. novembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici della Tesa št. 646, pohištvo; v ulici Molin a vento št. 32, pohištvo; v ulici Giulia št. 36, pohištvo; v ulici Donata št. 10, pohištvo; v ulici Campanile št. 9, luči; v ulici S. Giovanni št. 8, barve; v Škednju št. 158, krčmarska oprema, pohištvo, konj in voz; v ulici Chiozza št. 7, in v ulici Fontanone, 15 ur in raznovrstne stvari; v ulici Boscetto št. 3, in v ulici Scorzera št. 1, pohištvo in glasbila.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 10,6, ob 2. uri popoldne 12,5 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 753,9 — Danes plima ob 3,50 predp. in ob 1,23 pop.; oseka ob 9,29 predpoludne in ob 8,40 popoldne.

Telovadno društvo »Tržaški Sokol« namerja osnovati nov »Tamburaški zbor«, ki bo za-se poseben odsek. K temu novemu odseku priglasilo se je že 12 izvežbanih tamburašev. Da se pa ta tamburaški zbor postavi takoj s početka na trdne noge ter da bo zamogel vspevati in proevitati, treba mu je zadostno izvežbanih močij in zadostno členov. V ta namen pozivljamo najljubše vse častite stare tamburaše in njih prijatelje, da se blagovolé prijavijo k temu novemu simpatičnemu društvu vsaj do sobote t. j. do 16. t. m. Upisnina se bo sprejemala v društveni telovadnici, ulica Coroneo št. 15, ves teden od 9—10 ure zvečer. Členarina bo znašala 1 krono mesečno. Od bor.

Pevsko društvo »Vesela« v Šklednju vabi na veliko veselico s plesom, ki jo priredi v nedeljo, dne 18. novembra t. l. ob 4. uri popoldne v novi dvorani g. M. Sanein p. d. Oraš.

Vspored: 1. Novosad: »Južno Slovan-ska«, koračnica, domača godba. 2. F. S. Vilhar: »Na vrelo Bosne«, poje veliki mošk zbor s samosplovom bas. 3. »Silvestrova noč« (idila), tamburaški zbor. 4. F. S. Vilhar »Mornar«, poje tenor solo s spremljevanjem glasovirja. 5. Klarič: »Miruj srce moje«, tamburaški zbor. 7. Kessels: »Devica Orleanska«, overtura, domača godba. 8. H. Volarič: »Zvečer«, peterospev. 9. I. pl. K.: »Kateri bo«, prizor iz domačega življenja. — Ples.

Vstopnina k veselici za osebo 60 stot. (30 nvč.), otroci pod 12 letom plačajo 30 st. (15 nvč.). Sedeži 20 st. (10 nvč.). — K plesu: moški 1 krogo, ženske 80 stot. (40 nvč.). Ples bo trajal do 2. ure popoldne. — Na obilno udeležbo uljudno vabi Odbor.

Vesti iz ostale Primorske.

× Gospica Dobroslava (Eve-mija) Mahorčič, e. kr. poštarica v Sežani, prosi, da se objava o nje odlikovanju popravi v toliko, da je bila odlikovana s svetinjo cesarice Elizabete in ne s srebrnim križcem.

× Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani je nekaj zavednih mož v Skopem nabralo 2 K 20 st. Hvala jim! — V pušicah Štolfove kavarne in gospe Milene Pirjevec se je nabralo 2 K 66 st.

× Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani vabi na veselico, ki jo priredi v nedeljo, dne 18. t. m., točno ob 7. uri zvečer v dvorani hotela pri »Treh kronah«. Vspored: 1. And. Hajdrih: »Cerkvica«, četverspev. 2. Ant. Askere: »Umirajoči Bur«, deklamacija. 3. Fr. Kücken: »Plavaj, plavaj ladja moja«, dvospev za sopran in alt. 4. P. H. Sattner: »Opomin k peju«, mešan zbor. 5. Dr. M. Prelog: »Črni Peter«, šaloigra v enem dejanju. 6. Fr. Stritar: »Sreča, Poezija in Prešern«, živa slika. — Vstopnina za osebo 1 K, družine s tremi osebami plačajo le 2 K, nadplačila so z ozirom na ogtomne nepokrite stroške družbe sv. Cirila in Metoda dobro došla.

× Iz Opatije. Zadnji imenik od dne 10. t. m. izkazuje od 1. septembra 1993 strank s 3413 osebami. Od 29. oktobra do 7. t. m. je prišlo na novo 188 oseb. Poslednjega dne je bilo v zdravilišču 539 oseb.

Vesti iz Kranjske.

* Proslava Prešernove stoletnice v Ljubljani. Na povabilo odbora za Prešernov spomenik se je zbralo v petek zvečer v občinski dvorani 19 zastopnikov ljublj. narodnih društev. Med drugimi so bili navzoči: župan Hribar, dr. vit. Bleiweis-Trsteniški, e. svetnik Franke, monsg. Tomo Zupan, koncertni vodja Hubad in drugi. Predsednik odbora za Prešernov spomenik, g. župan Hribar, je povedal, da se namera odbora, da se na dan stoletnice vzida temeljni kamen, ne more uresničiti, ker na dotičnem prostoru še stoji poslopje in ker je nabrano za spomenik še-le polovico potrebne svote. Spomenik bo stal 44.000 kron, a odbor noče ničesa pričeti z dolгови. Dr. Ferjančič je potem predlagal, naj bi se vršila Prešernova stoletnica po vzgledu Puškinovega ali Mickijevovega jubileja ter se je o predlogu živahno debatiralo. Končno se je sklenil sledeči glavni program: 1. decembra zvečer bo bakljada vseh narodnih društev po mestu, pred mestno hišo zapoje pevska društva nekaj pesmi; na to bo v »Nar. domu« komers brez vstopnine. 2. decembra okoli 11. dopoldne se zbere občinstvo in društva v praznični opravi v veliki dvorani »Narodnega doma«, kjer se bo vršil slavnostni program, katerega podrobnosti še niso določene, popoldne in zvečer pa bosti svečani gledališki predstavi s primernim, na Prešerna se nanašajočim vsposredom.

Vidimo torej, da se v Ljubljani najresneje bavi s proslavo Prešernove stoletnice da se v tem oziru stori vse, kar je v mrzli decemberski dobi sploh mogoče storiti.

* Slovensko gledališče v Ljubljani. Dne 20. t. m. nameravajo v ljubljanskem slovenskem gledališču uprizoriti krasno Schillerjevo dramo »Marija Stuart«. Za

konec tega meseca pa pripravljajo veliko Wagnerjevo opero »Tannhäuser«. Soditi po dosedanjih lepih uspehih opere na slovenskem odru je pričakovati, da bo tudi slavni »Tannhäuser« častno vspel; saj razpolaga slovensko gledališče s tako izbornimi močmi, da je lahko ponosno nanje. Gospa Polakova, ta dika ljubljanskega gledališča, gostovala bo med 15. in 22. t. m. kot Mimosa v opereti »Geisha« v hrvatskem narodnem gledališču v Zagrebu.

Štajerske vesti.

— Nečuvstvo divjaštvo celjskega nemčurstva. Slavno Celje je bilo zopet pozorišče dogodka, ki uprav do kosti kompromituje ne le celjsko nemčursko barabstvo, ampak tudi slavnoznano celjsko mestno policijo. »Slov. Narod« prinaša namreč sledeče poročilo: Minoli ponedeljek ob 6. uri zvečer se je vršila v celjski farni cerkvi poroka g. dra Stanka Bevka z gospico Ano Žimniakovo. Že podnevi se je raznesla vest, da celjsko barabstvo nekaj namerava. Iz previdnosti je bila poroka ozaprtih vratih. Vesti niso bile neresnične. Vse, kar je v Celju le pripravne za pobalinske čine: slavnoznane nemške »device«, nemški dijaki, poulično barabstvo ter sploh vse poznate divjaške korifeje v Celju — vse se je zbralo pred cerkvijo. Kakor hitro so se za svati vrata zaprla, začela je sodrga svoje orgije. Nastalo je vpitje, kričanje in živžiganje. Plinovo svetilko so po stari lopovski metodi ugasnili. Potem so naskočili cerkvena vrata s pestmi, palicami in črevlji ter o tem rjuli in besneli tako silno, da so ženske v cerkvi začele jokati in da poročujoči duhovnik ni mogel priti do besede. Skoraj pol ure so celjske hijene izvrševale svoje divjaštvo, na katero bi bili lahko ponosni tudi divjaki avstralskih in afriških pragozdov. Pomisliti pa moramo, da se je to godilo pred farno cerkvijo ob 6. uri zvečer, torej v sredini mesta in ob času, ko je največ ljudi na ulici. A, čujte, ljudje božji — celjske policije ves ta čas ni bilo nikjer, kakor da se je vdrla v zemljo! Ni-li to prečudno, sosebno če pomislimo, kako čuječa je ta policija takrat, kadar je treba čuvati kakega Nemca, kadar — napada Slovence. (Demonstracije proti Čehom in povodom sokolske in Slomšekove slavnosti!) — S celjsko fakinažo in policijo smo na čistem; v nekem drugem pogledu pa nismo še na čistem. Muči nas namreč vprašanje, da-li je Celje še sedež kakega e. kr. okrajnega glavarstva?! Pojasnilo ne bi škovalo.

— Sramota! Dne 25. m. m. so bile v Cumerku občinske volitve ter je od obeh nemških strank — stranke nacionalev, kateri gre zasluga, da se jedna cumerških ulic imenuje »Bismarckplatz« in ki je uprav stekla sovražnica Slovencev, ter od stranke nemških kat. konservativcev, ki so baje Slovence vedno pravični — došlo jednako število volilcev. Zmagali pa so nacionaleci in sicer s pomočjo slovenskega župana pri Mariji Snežni, Karola Pivec. Žalostna mu majka!

Razne vesti.

Napadalec perzijskega šaha v Parizu obsojen. Minolo soboto je stal pred porotniki v Parizu Salson, ki je napadel perzijskega šaha, ko se je isti mudil v Parizu. Državni pravdnik je zaključil svoj plaidoyer z izjavo, da prepušča porotnikom, da obsodijo ostudni čin Salsona, izvršen proti možu, ki se je izročil varnosti francoske gostoljubnosti. »Mislite na to, je rekel, da, ako smo se na Francoskem nekaj časa sem veselili razmernega miru, imamo to zahvaliti trdnosti porotnikov«. Salson je obsojen na dosmrtno prisilno delo. Obsodbo je sprjel molče. Razprava se je izvršila brez vseh posebnih dogodkov.

Evropska kultura v Kitaju. V listih čitamo dve zasebni pismi iz Kitaja. Prvo — datirano od 26. avgusta — pripoveduje mej drugim: »Ujeli smo 16 Kitajcev, zvezali jih skupaj za kite in jih vzeli v svojo sredo. Nekateri suroveži so mahali po njih neusmiljeno, da se je kazala križ vsacega telesa. To je bilo grozno. Po jedi so bili vsi obsojeni na smrt. Tudi mene so odločili za streljanje. Ustrelili smo 68 njih. Ko smo nastavili puške, je bilo čuti mile prošnje za milost. Puške so počile in vse je bilo pri kraju. Le bolešno ječanje je bilo čuti nekoliko časa, ker vsacega so prodrle po štiri kroglice. Padli so

v jarek, katerega so morali popred sami izkopati. In dan, ko se je to vršilo, je bila — nedelja. Nepozaben dan.

Iz drugega pisma, datiranega od 1. septembra posnemljemo: Kaj se godi v tej vojni, ni možno opisati. To je morenje in klanje. Ker Kitajci baje stoje izven mednarodnega prava, se ne dela jetnikov iz njih, ampak tu se kar strelja vse vprek. Ali pa jih celo — da se štedi s patronami — kar prebadajo. V nedeljo smo morali prebosti z bodalom 74 ujetnikov. Grozno je bilo in se ne da opisati. Če bom še dolgo tukaj, pozabim še, da sem — človek.

Vsaki komentar bi bil odveč.

Gluhost. Neka bogata gospa, ki je ozdravila od gluhosti in šumenja v ušesih s pomočjo usnešnega bobnila dr. Nicholsona, je darovala njegovemu zavodu 75.000 gld. z namenom, da gluhi in nepremožni ljudje vdobijo brezplačno taka bobnila. Pisma naj se naslovljajo: Št. 4660, zavod Nicholson »Longcotte, Gunnersburg, London. W.

Brzobjavna poročila.

Otvoritev kanala ob izlivu Donave.

PEROGRAD 13. (K. B.) Danes se vrši svečana otvoritev kanala ob ustju Donave, dovršenega na državne stroške. Prekop je 2.85 m globok, 570 metrov dolg in 41.8 m širok. Prošlo noč so se iz Odesa odpeljali na parniku »Sekodol« zastopniki raznih oblasti k otvoritvi kanala.

Nadvojvoda Leopold Salvator.

BUDIMPEŠTA 12. (K. B.) Oggerski korespondenčni biró javlja iz Zagreba, da ne bo bakljade, katero so nameravali prirediti na ča t nadvojvodi Leopoldu Salvatorju. Pripravljani odbor se razide po nočnejši seji.

Angleški parlament.

LONDON 12. (K. B.) Glasom jutranjih listov se snide parlament dne 3. decembra.

Sultan čestita.

CARIGRAD 12. (K. B.) Sultan je poslal italijanskemu kralju za god brzobjavko, v kateri naglašja, da si šteje v srečo, da more kralju izraziti svoja prisrčna čustva. Kralj Viktor Emanuel se je zahvalil najtopleje za to čestitko.

O priliki 40-letnice poroke kneza črnogorskega sta isti in sultan menjala prisrčne brzobjavke.

Ustaja na Kitajskem.

RIM 12. (K. B.) »Agenzia Stefani« javlja: Papeževog vikarja v Pekingu so zaradi dogodkov na Kitajskem poklicali v Rim, kjer ga pričakujejo te dni. Na temelju pogovora med Favierom in državnim tajnikom kardinalom Rampollo določijo vatikan odškodnino, katero je zahtevali od Kitajske, ter naprosi Francijo, da bo podpirala vaticanske zahteve.

RIM 12. (K. B.) »Agenzia Stefani« javlja: Ekspedicija pod poveljstvom nemškega polkovnika Corca, v kateri je batalijon italijanskih pešcev z oddelkom konjenice in batalijon nemških pešcev s stotnijo mornarjev, napreduje proti Kalganu. Admiral Candiani se vrača iz Pekinga v Taku.

WASHINGTON 12. (K. B.) Reuter javlja: Pravijo, da so kitajske oblasti globoko vzrujene, ker se je usmrtilo uradnike v Pao-tingfu-u. Izrazile so svoje začudenje in obžalovanje, da se je izvršilo usmrtilitev, dokler se vodi pogajanje. Zlasti grajajo usmrtilitev namestnika podkralju Čilijskemu, in sicer z ozirom na to, da se isti ni ustavljal napredovanju zveznih čet, da-si je imel na razpolago vojsko, ki bi se zamogla zveznim četam uspešno upirati.

Trgovina in promet.

Načrt trgovinskega računarstva*).

Uvod.

Aritmetika je del matematike, ki se bavi s števili: nauk o računanju. Računati pomenja: spajati določena števila po gotovih pravilih, stvarjati iz znanih števil nova, ki jih imenujemo zneske ali rezultate. Števila zaznamujejo določeno množino stvari iste vrste, katerih vsaka posebej je jednota. Stvari iste vrste so n. pr. ure in dnevi, ker jih moremo zamenjati, nadomestiti med seboj. Stvari raznih vrst so: n. pr. leto in liter. Štetni pomenja pridevati jednoti jednoto, stvari stvar iste vrste. Imena števil so števnik: eden, dva, tri. Pismena

*) Ta spis je smatrat za nadaljevanje »uvodu v nauk o trgovini« objavljenemu v tem listu. Pojmi, ki še niso razjašnjeni tam, pridejo tukaj na vrsto. Opozorjam, da bom v trg. šoli »zveze trg. pomočnikov« predaval na temelju tega načrta.

Franjo Klemenčič.

znamenja števil so številke: 1, 2, 3 itd. To so arabske številke; izumili so jih Indci, prinesli v naše kraje pa Arabci. 4 je neimenovano število, ker pove le množino, ne pa tudi vrste; »5 kg.« je imenovano število, ker naznanja tudi vrsto natehtih stvari. Stvar, sestavljena iz enakih delov ali delov iste vrste, je količina. Količine moremo povečati in zmanjšati.

Trgovinska aritmetika ima nalogo, da stavlja in rešuje na najprimernejši in najkrajši način računске naloge iz trgovinske stroke, temeljem trgovinskih razmer. Trgovinsko računstvo zveja torej razmere, ki jih nahajamo v trgovini, na čiste računске naloge ter nči, kako jih zamoremo rešiti jednostavno in hitro.

§ 1. Dekadični sestav.

Vrsto števil, ki jo dobimo po štetju, imenujemo naravno številno vrsto; števila te vrste so cela števila. Pregledna razvrstitev števil po skupinah je številni sestav (sistem); naš sestav je dekadski (desetiški), ker ga urejuje število deset (grški: deka.) Zaradi lažjega pregleda pretrgujemo štetje ter dobivamo skupine jedinice, desetice, stotice, tisočice itd. Pri vsaki številki je razločevati številčno vrednost, ki določa množino jednot, in mestno vrednost, ki naznanja red jednot. V številu 1900 ima številka 9 številčno vrednost devet in mestno vrednost stotice, t. j. pomenja v tem slučaju devet stotice.

Razvrstitev dekadskih jednot v razrede:

9-8-7 6-5-4 3-2-1

razredi: milijonov tisočev jednie

Tem razredom sledita na levo razred bilijonov in trilijonov. Milijarda je tisoč milijonov. (Pride še.)

Prva slov. zaloga pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia
(Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.

Zaloga in tovarna
pohištva vsake vrste
od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.
Piazza Rosario 2. (šolsko poslopje).
Bogat izbor v tapetarijah, zrcalih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.
Cene brez konkurence.
Predmeti stavijo se na brod ali želoznico brez da bi se za to kaj zaračunalo.

OBUVALA!
PEPI KRAŠEVEC
pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)
priporoča svojo
bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke
Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu.
Odpošiljatev je poštne prosta.
Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter izvrše iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.
Za mnogobrojne naročbe se priporoča
Josip Stantič
čevlj. mojster

PASTIGLIE PROTI PRENDINI
kašlju, grlobolu, hripavosti, katanu, upadanju glasu, itd. itd.
zahtevajte vedno
Prendinijeve pastilje
Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepovednikih, učiteljih itd.
Dobivajo se v skatljicah v Prendinijevi lekarni v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah kakor tudi po celi Evropi.
Škatljica stane 60 stotink.

